

Πολιτισμός

Το ελληνικό παραμύθι του 2014

Ευγένιος Τριβιζάς: Ο εθνικός μας παραμυθάς

Μαρία Λεμονιά 22/12/2014 06:535

Μπορεί να εμπνευστεί από τα ηλιοτρόπια της Ισπανίας, τις μπουκαμβίλιες της Πλάκας ή τις σαύρες του Αγίου Δομνίκου. Ο «Ελληνας Αντερσεν», όπως τον χαρακτήρισε η βρετανική εφημερίδα «Independent», λίγο πριν εκπνεύσει το 2014 μιλά για την Ελλάδα του σήμερα, τα Χριστούγεννα των παιδικών του χρόνων και τη χώρα μας που θυμίζει το παραμύθι της Σταχτοπούτας όπου η άμαξα μετατράπηκε σε κολοκύθα

Δεν είναι μόνο ο παραμυθάς που δημιουργεί ουρές στα ελληνικά βιβλιοπωλεία, ξεσηκώνει με τις θεατρικές του παραστάσεις και παρασύρει τους αμέτρητους φαν του - που δεν έχει σημασία πόσα κεράκια έχουν σβήσει στην τούρτα. Είναι και ο συγγραφέας του οποίου τα βιβλία λατρεύονται και μεταφράζονται από την Κίνα ως την Αμερική, όπου τα «Τρία μικρά λυκάκια» έγιναν το απόλυτο μπεστ σέλερ. Γεννημένος το 1946 στην Αθήνα, ακροβατεί εδώ και χρόνια μεταξύ συγγραφικής εκτόνωσης και πανεπιστημιακής καριέρας. Μένει μόνιμα στο εξωτερικό διδάσκοντας Εγκληματολογία, μια ιδιότητα την οποία συνδέει άμεσα με εκείνη του παραμυθά αφού και για τις δύο σημασία έχει, όπως λέει, η παραμικρή λεπτομέρεια. Και φυσικά η φαντασία που «είναι η πηγή της δημιουργικότητας, ο μαιευτήρας της επιστημονικής προόδου και ο προθάλαμος κάθε νέας πραγματικότητας», όπως ομολογεί στο «thema people».

- Θέλω να συστηθούμε. Δώστε μου το βιογραφικό σας υπό τη μορφή παραμυθιού. Ο Ευγένιος Τριβιζάς δεν γεννήθηκε στο Περού και δεν σπούδασε Γαλακτοκομία στη Γουαδελούπη. Είναι σχεδόν βέβαιο ότι ο παππούς του δεν ήταν ένας κοκκινομάλλης παραγεμιστής μαξιλαριών από τον Άγιο Δομίνικο, ούτε ένας αιωνόβιος μελισσοκόμος. Δεν έγραψε ποτέ το πρώτο του βιβλίο. Έγραψε απευθείας το δεύτερο. Μετά έγραψε το εικοστό τέταρτο. Δεν είναι σίγουρο πού ζει. Μπορεί να ζει στη Χώρα της Πρωταπριλιάς ή στη Χώρα των Χαμένων Χαρταετών, σε ένα μυστικό δωμάτιο γεμάτο με μωβ και ασπμένιες πεταλούδες. Του αρέσει να πίνει βουσινάδα με παγάκια από δροσοσταλίδες και να καλλιεργεί γιγάντια πλιωτρόπια. Μετακινείται με ένα ιπτάμενο κρουασάν και γράφει τα βιβλία του με φτερό παγονιού βουτηγμένο σε μελάνι ασπμένιας σουπιάς. Σπάνια τον βλέπει κανείς. Την τελευταία φορά, ένας κυνηγός κορυδαλλών τον είδε σε ένα δάσος με μπλε κάκτους να μοιράζει πάστα φλώρες σε δώδεκα κίτρινες αλεπούδες, ενώ λίγο παραπέρα ένας λαγός έπαιζε έναν χαρούμενο σκοπό με το ακορντεόν του.

Για ποιον λόγο έλειπε μια τρίχα από το μουστάκι του λαγού, αυτό, δυστυχώς, κανείς δεν το ξέρει, εκτός από εκείνους που έχουν διαβάσει όλα τα βιβλία του Ευγένιου.

- Βρισκόμαστε μέσα στις γιορτές. Ποια ανάμνηση κρατάτε από αυτές των παιδικών σας χρόνων; Ένα πρωί, παραμονές Χριστουγέννων, ό,τι είχα πάρει παράνομα στο δωμάτιό μου το κουτί και ξετύλιγα μία-μία τις φανταχτερές αλλά εύθραυστες μπάλες με τις οποίες θα στολίζαμε το χριστουγεννιάτικο δέντρο. Τις αράδιαζα στο πάτωμα. Παραπάτησα και έσπασα μερικές.

Προσπαθώντας να βρω την ισορροπία μου, πάτησα μερικές ακόμα. Θυμάμαι ότι έμεινα να κοιτάω τα αστραφτερά θρύψαλα. Οποιαδήποτε προσπάθεια ανασυγκόλλησης θα ήταν μάταιη. Από την άλλη μεριά, τέτοια ωραία θρύψαλα θα ήταν κρίμα να καταλήξουν στα σκουπίδια. Αρχισα, λοιπόν, να τα χαρίζω σε φίλους ισχυριζόμενος ότι είναι θρύψαλα πυροτεχνημάτων. Πολύ αργότερα έγραψα μια σειρά παραμυθιών με τίτλο «Ιστορίες από το Νησί των Πυροτεχνημάτων». Στο νησί αυτό υπάρχουν ηφαίστεια πυροτεχνημάτων, θρύψαλα των οποίων σκαλώνουν τα βράδια στα κλωνιά των δέντρων.

- Πώς εμπνευστήκατε το «Δώδεκα παρά Δώδεκα»; Αφετηρία για τη συγγραφή του έργου ήταν η παρατήρηση ότι έχουμε την τάση να προσωποποιούμε τον χρόνο. Από το «Annus mirabilis» του Τζον Ντράιντεν για το 1666 έως το «Annus horribilis» της βασίλισσας Ελισάβετ για το 1992 και του Κόφι Ανάν για το 2004 κατηγοριοποιούμε τις χρονιές σε θαυμαστές που εκθειάζουμε και καταστροφικές που καταδικάζουμε. Το παράδοξο είναι ότι το ίδιο γεγονός μπορεί να θεωρηθεί από διαφορετικές οπτικές γωνίες είτε mirabilis είτε horribilis. Η πυρκαγιά στα βασιλικά ανάκτορα ήταν μία από τις αιτίες να καταδικάσει το 1992 η βασίλισσα Ελισάβετ ως «Annus horribilis», αλλά η μεγάλη πυρκαγιά του Λονδίνου υπήρξε αφορμή να αποκαλέσει ο Τζον Ντράιντεν το 1666 ως «Annus mirabilis» επειδή η πυρκαγιά εκείνης της εποχής σταμάτησε προτού καταστρέψει εντελώς την πόλη.

- Πώς προκύπτει η κεντρική ιδέα ενός βιβλίου; Συνήθως δεν ξεκινάω από κάποια κεντρική ιδέα αλλά από μια ασήμαντη λεπτομέρεια, μια εικόνα, ένα σχήμα, μια λέξη. Τα ηλιοτρόπια της Ισπανίας, οι σαύρες του Αγίου Δομίνικου, οι μπουκαμβίλιες της Πλάκας, οι υπόνομοι του Αμβούργου, οι κόκορες της Ντελαγκράτσια, οι κάκτοι της Αριζόνας, ένα χρώμα, ένας ήχος, μια σκιά, ακόμα και το πιο ασήμαντο αντικείμενο όπως ένα κουκούτσι βύσσινου, ένα καμένο σπίρτο ή ένα καλαμάκι πορτοκαλάδας, μπορεί να αποτελέσει έναυσμα έμπνευσης που οδηγεί στην κεντρική ιδέα.

- Όταν βρείτε την ιδέα, με ποιον τη συζητάτε; Με τον παπαγάλο μου, τη Σύνθια, στην αγαπημένη της γλώσσα, τα σοκολατινικά.

- Μας εκπλήξατε γράφοντας ακόμη ένα θεατρικό. Η πρόταση έγινε από τη Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία με ζητούμενο ένα έργο στο οποίο να συμμετέχουν όχι μόνο κορυφαίοι μας συντελεστές, όπως ο Δημήτρης Παπαδημητρίου που συνθέτει τη μουσική, αλλά και περίπου 150 μικροί, μικρότεροι και μικρότατοι πρωταγωνιστές που πλημμυρίζουν με τα χρώματα και τις φωνές τους το Μέγαρο Μουσικής.

- Γιατί, σύμφωνα με το παραμύθι σας, αρνείται ο παλιός χρόνος να φύγει; Θεωρεί ότι έχει αποτύχει στη θητεία του, ότι δεν έχει εκπληρώσει τις προσδοκίες του κόσμου. Αυτός είναι ο λόγος που δεν θέλει να συρθεί ντροπιασμένος στο χρονοντούλαπο της Ιστορίας. Ζητάει απελπισμένα μια δεύτερη ευκαιρία. Πείθεται από τον Χορό των Αμετανόητων Καταδίκων που εισβάλλει από το παρελθόν να απαλλαγεί από τον διάδοχό του και να πάρει τη θέση του.

- Το νέο έχει πάντα δύναμη σε σχέση με το παλιό; Το παλιό εγκυμονεί το νέο. Οι αποτυχίες κάποιου παλιού χρόνου μπορεί να αποδειχθεί ότι κρύβουν μελλοντικά θαύματα. Οι σπόροι που έσπειρε ενδέχεται να ευδοκιμήσουν σε μια άλλη εποχή. Ακόμα και πολλές επιτυχίες του να παραμένουν χαμένες για αιώνες στις απρόσιτες πτυχές της Ιστορίας.

- Αποδέχαστε τον τίτλο του «Ελλένα Αντερσεν»; Από τον κολακευτικό αλλά υπερβολικό αυτό χαρακτηρισμό του Μπόιντ Τόνκιν της εφημερίδας «Independent» προτιμώ τον χαρακτηρισμό του Γιώργου Μπαμπινιώτη «ποιοτής παραμυθιών».

- Τι σας λένε συνήθως τα παιδιά όταν σας συναντούν; Μου ζητάνε να βαφτίσω τη γάτα τους, με ρωτάνε τι χρώμα έχουν τα κουμπιά της πιτζάμας μου, πού βρίσκεται κρυμμένο το όγδοο χρώμα του ουράνιου τόξου και με ποιον τρόπο μπορεί να ταξιδέψει κανείς στο Νησί των Πυροτεχνημάτων.

- Αν σας έλεγα να ξεχωρίσετε κάποιο από τα παραμύθια σας, ποιο θα ήταν αυτό; Το πρώτο μου μυθιστόρημα, «Οι Πειρατές της Καμινάδας». Αρχισα να το συνθέτω όταν ακόμα ήμουν παιδί. Όταν πρωτοδημοσιεύθηκε σε συνέχειες στο περιοδικό «Διάπλασις των Παιδών» έλαβα την πρώτη μου επιστολή από ένα κορίτσι. «Είναι παράξενο», έγραφε μεταξύ άλλων, «που αισθάνομαι τους "Πειρατές της Καμινάδας" τόσο δικούς μου σαν να ήταν κρυμμένοι στη φαντασία μου και ξύπνησαν Ξαφνικά». Σε μια περίοδο που είχα σταματήσει το λογοτεχνικό γράψιμο και σκεφτόμουν να αφοσιωθώ ολοκληρωτικά στην Εγκληματολογία, έγινε αφορμή, όταν τακτοποιώντας κάποια χαρτιά βρήκα το γράμμα ανάμεσά τους, να συνεχίσω να γράφω για παιδιά. Η σελίδα του περιοδικού με την επιστολή αυτή εκτίθεται τώρα στο Πολιτιστικό Ίδρυμα της Τραπεζής Κύπρου, όπου μεταφέρθηκε η έκθεση του Μουσείου Γουναρόπουλου με έργα τέχνης εμπνευσμένα από βιβλία μου.

